

GALVIJŲ PLAŠTAKOS KAULŲ, DATUOJAMŲ XIII–XVII A., ANALIZĖ

Linus Daugnora

Lietuvos veterinarijos akademija, Anatomijos ir histologijos katedra,

Tilžės g. 18, Kaunas LT-3022, tel. (8-37) 361 903, el. paštas: daugnora@lva.lt

Santrauka. Lietuvos teritorijoje iškastų galvijų kaulų matavimų duomenimis, skirtingų laikotarpių (XIII–XVII a.) galvijų plaštakos kaulų matmenys labai įvairuoja (1 pav.)

Analizuojant XIII–XIV a. galvijų plaštakos kaulus, iškastus Kernavėje, Pajautos slėnyje (1 lentelė), nustatyta, kad plaštakos kaulų ilgis įvairavo nuo 153,0 mm iki 188,0 mm ilgio. Artimojo plaštakos galo plotis įvairavo tarp 41,0–53,6 mm, diafizės plotis – tarp 22,9–28,0 mm, o tolimojo galo plotis – tarp 45,0 – 56,8 mm.

XV a. Kaune, miesto Rotušės aikštėje, iškastų plaštakos kaulų ilgis buvo 149,0 – 168,0 mm, artimojo plaštakos galo plotis įvairavo tarp 46,5 – 60,5 mm, diafizės plotis – 23,1–30,3 mm ir tolimojo galo plotis – 48,1–60,2 mm.

XV–XVI a. datuojamos Kauno pilies teritorijoje iškastų galvijų plaštakos ilgis buvo artimas Kernavės apylinkėse iškastų galvijų plaštakos kaulų duomenims (GL –151,0–182,0 mm; Bp - 42.6–60,5 mm.; SD – 22,4–30,3 mm; Bd 43,0 – 59,2 mm.)

XVII a. duomenys (Vilniaus prezidentūra ir Žemutinė Vilniaus pilis bei Anykščių miestas) skirtingose vietovėse buvo skirtingi, t.y. Vilniaus mieste plaštakos ilgis labiau įvairuoja (4 ir 6 lentelės), negu Anykščių senamiestyje (5 lentelė) iškastų galvijų plaštakos kaulų matmenys.

Mūsų pateikti duomenys rodo, kad lyčiai nustatyti tinkamiausias tolimojo plaštakos galo pločio indeksas ($S_3 = Bd \cdot 100/GL$).

Apibendrinami pateiktus duomenis, teigiame, kad XIII–XVIII a. Lietuvoje galvijų plaštakos ilgis buvo 149,0–188,0 mm.

Apskaičiavę indeksus (S_1, S_2, S_3), manome, kad lyčiai nustatyti tinkamiausi tolimojo plaštakos galo pločio matavimai (Bd).

Raktažodžiai: plaštaka, galvijai, XIII–XVII a., Lietuva.